

Nr 352.

Av herr **Huss m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 135, angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1949/50 m. m.*

I propositionen nr 135 har Kungl. Maj:t förklarat sig i avvaktan på ytterligare utredning icke vara beredd att nu taga ställning till ett av försvarets sjukvårdsförvaltning framlagt förslag om att inrätta en reservsjuksköterskår för försvaret med anställningsvillkor enligt samma system som för arvodesanställd läkarpersonal och till en början bestående av 25 sjuksköterskor.

I motiveringen till förslaget har sjukvårdsförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Såväl under fredsförhållanden som i krig skulle en reservkader av sjuksköterskor, förtrogna med sjukvården vid militära förband, vara en värdefull tillgång för försvaret. Under nuvarande förhållanden vore de extra sjuksköterskor, som av förbanden anlitas vid förefallande behov — vid vakans, tjänstledighet, vid större militära övningar, vid ökad sjuklighet eller epidemi vid förband etc. — oerfarna i militär sjukvård. Den begränsade tillgången på sjuksköterskor medförde, att förbandens behov av extra sjuksköterskor finge tillgodoses genom anlitan av de sköterskor, som till äventyrs stode till buds. Någon regelbundet återkommande tjänstgöring för extra sjuksköterskor i militär sjukvård kunde med nuvarande organisation näppeligen åvägabringas. Visserligen vore själva sjukvården såsom sådan densamma vare sig den meddelades civilt eller militärt klientel. I fråga om de betingelser, under vilka den meddelades, förefunnes emellertid en icke oväsentlig skillnad i det ena och det andra fallet. Den militära organisationen, särskilt under fältförhållanden, gäve naturligen försvars-sjukvården en särprägel.

Det vore sålunda angeläget, att försvaret tillförsäkrades en reserv av extra sjuksköterskor, som genom regelbundet återkommande tjänstgöring vid förbanden bibringades förtrogenhet med militär sjukvård. Genom sådan tjänstgöring skulle ett visst antal sjuksköterskor, utöver de vid förbanden fast anställda, bliva insatta i militära förhållanden, såsom organisationen av krigssjukhus av olika kategorier, den militära sjukvårdsmaterielens karaktär samt dess packning och användning under fältförhållanden. Då vidare enligt krigssjukvårdsplanen sjuksköterskor vore placerade vid samtliga militärbefälsstaber för att där under krig biträda läkarna vid organiserandet av sjukvården, skulle det vara till stor fördel, om redan i fredstid ett antal extra sjuksköterskor genom tjänstgöring vid mera omfattande militära övningar gjordes skickade för ifrågavarande uppgift. Då i det moderna kriget även civilbefolkningen i stor utsträckning indroges i stridslinjen och därigenom ej sällan torde bli hänvisad till de militära sjukvårdsresurserna vid behov av vård, skulle en på nämnt sätt kvalificerad kår av sjuksköterskor bli till gagn även för civilförsvaret.

Beträffande den närmare utformningen av en reservsjuksköterskekår samt kostnaderna härför har sjukvårdsförvaltningen anfört i huvudsak följande.

Efter mönster av de organisationer, som avse att tillförsäkra försvaret i militär sjukvård hemmastadda läkare (bataljonsläkare vid fältläkarkåren, marin- och flygläkare av 2. graden), borde inrättas ett antal befattningar såsom extra sjuksköterskor vid försvaret. Ifrågavarande extra sjuksköterskebefattningar borde efter ansökning tillsättas för en tid av tre år. Innehavare av sådan befattning borde vara skyldig att årligen tjänstgöra under viss tid, förslagsvis 42 dagar, samt skulle härför erhålla dels visst årsarvode och dels dagarvode under föreskriven tjänstgöring. Möjlighet borde finnas att placera vederbörande till tjänstgöring vid vilket förband inom riket som helst. Då den föreslagna organisationen torde böra prövas någon tid, borde antalet befattningar till en början begränsas till högst 25. De sjuksköterskor, som skulle rekryteras ifrågavarande kader, borde vara väl meriterade och erfarna personer i en ålder av 30—45 år. Genom årlig kontakt med den militära sjukvården och militära förhållanden skulle ifrågavarande sjuksköterskor bliva lämpade att placeras på nyckelposter i händelse av krig.

I fråga om ersättningen ville sjukvårdsförvaltningen erinra, att extra sjuksköterska, som tjänstgör vid försvarets förband, för närvarande åtnjöte avlöning i lönegrad Cg 12. För att ernå en god rekrytering till ifrågavarande reserv av sjuksköterskor och med hänsyn till att dessa sköterskor måste binda sig för viss tids årlig tjänstgöring syntes det vara nödvändigt att fastställa arvoden, tillhoppa ej obetydligt överstigande vad för närvarande utginge till extra sjuksköterska. Arvodena syntes lämpligen böra utgå *dels* med 500 kronor för år — med tjänstgöringskyldighet 42 dagar — *dels* med 10 kronor för dag vid tjänstgöring. Här till borde liksom för närvarande komma ersättning för resor till och från tjänstgöringsorten.

Den merkostnad, som härigenom skulle uppstå för statsverket, beräknades enligt följande. Ersättning till extra sjuksköterska, anställd enligt nu gällande grunder, utgjorde i lönegrad Cg 12 å 3-ort kronor 16: 65 för dag i månad om 30 dagar eller sålunda för tjänstgöring 42 dagar kronor 699: 30. För 25 sådana extra sjuksköterskor bleve alltså kostnaderna för nämnda tjänstgöring kronor 17 482: 50. Motsvarande antal sjuksköterskor uti den föreslagna kåren skulle föranleda en årlig kostnad vid 42 dagars tjänstgöring av $[25 \times (500 + 420) =]$ kronor 23 000: —. Den nu föreslagna organisationen skulle alltså medföra en årlig merkostnad av $(23\,000 - 17\,482:50 =)$ kronor 5 517: 50. Kostnadsökningen syntes obetydlig om man toge i betraktande den stora fördelen för försvaret att i såväl fred som krig äga tillgång till en välkvalificerad reserv av sjuksköterskor.

I anslutning till det anförda har sjukvårdsförvaltningen föreslagit, att fr. o. m. budgetåret 1949/50 måtte inrättas 25 befattningar för extra sjuksköterskor med skyldighet att fullgöra tjänstgöring vid försvaret 42 dagar årligen mot *dels* ett årsarvode av 500 kronor och *dels* ett dagarvode av 10 kronor vid föreskriven tjänstgöring.

Förslaget har i princip tillstyrkts av civilförvaltningen och statskontoret.

Samma förslag framlades redan i anslagsäskandena för budgetåret

1947/48 men överlämnades då till 1945 års försvarskommitté för bedömande. I försvarskommitténs betänkande upptogs emellertid icke denna fråga till behandling.

Enligt vår mening är det synnerligen angeläget, att särskilda åtgärder vidtagas i syfte att tillförsäkra försvaret en reserv av sjuksköterskor, vilka äro förtrogna med de speciella förhållanden under vilka den militära sjukvården bedrivs. Sjukvårdsförvaltningens förslag härutinnan synes oss ändamålsenligt. Med hänsyn till kraven på en god beredskap på försvars-sjukvårdens område anse vi det nödvändigt, att förevarande fråga snarast bringas till en lösning. Närmare bestämmelser angående tjänstgörings-skyldighet och avlöningsförmåner för ifrågavarande sjuksköterskor synas oss kunna meddelas av Kungl. Maj:t, sedan riksdagen fattat principbeslut i ämnet. Det synes ej böra möta hinder, att den av chefen för försvars-departementet omnämnda utredningen därvid kan vara tillgänglig.

Åberopande det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte i princip besluta, att en reservsjuk-sköterskekår för försvaret skall inrättas fr. o. m. nästa budgetår i huvudsaklig överensstämmelse med sjukvårds-förvaltningens förslag.

Stockholm den 31 mars 1949.

Ragnar Huss.

Sven Wedén.

Gerda Höjer.
